

NOTAT

Dato: 28. september 2010
Kontor: Kontoret for
Integrationspolitik
J.nr.: 10/14170
Sagsbeh.: ALU
Fil-navn: Statusrapport

Notat om status på den styrkede repatrieringsindsats – september 2010

1. Baggrund

Herboende udlændinge har gennem mange år haft mulighed for at opnå økonomisk støtte og rådgivning i forbindelse med en frivillig tilbagevenden til deres hjemland eller tidligere opholdsland. Reglerne om repatriering er en del af den generelle udlændingepolitik, hvis overordnede sigte blandt andet er at yde beskyttelse til de personer, der har behov herfor, og at give de personer, der har mulighed for at vende tilbage til deres hjemland, de nødvendige forudsætninger herfor.

Reglerne om repatriering var tidligere reguleret i lov om aktiv socialpolitik, men blev i 1999 samlet i en selvstændig lov med henblik på at forstærke og udbygge den hidtidige repatrieringsindsats. Loven hviler på den forudsætning, at udlændingens tilbagevenden sker på frivilligt grundlag og med det formål at tage varig bopæl i hjemlandet eller det tidligere opholdsland.

2. Aftale om en styrket repatrieringsindsats og lovændring

Den 12. november 2009 indgik regeringen og Dansk Folkeparti som led i aftalen om finansloven for 2010 aftale om en styrket repatrieringsindsats. Aftalen indeholder en række initiativer, der har til formål at give herboende udlændinge bedre mulighed for frivilligt at vende tilbage til deres hjemland eller tidligere opholdsland. Aftalen indeholder endvidere initiativer, der har til formål at styrke kommunernes indsats og muligheder for at støtte den enkelte udlænding, der ønsker at repatriere.

Aftalen blev udmøntet ved lov nr. 248 af 23. marts 2010, der trådte i kraft den 25. marts 2010. Loven er tillagt tilbagevirkende kraft, således at ændringerne omfatter alle udlændinge, der er repatrieret den 1. januar 2010 eller senere.

Lovændringen har medført:

- en udvidelse af repatrieringslovens personkreds,
- en forhøjelse af hjælpen til etablering i hjemlandet,
- en forhøjelse af reintegrationsbistanden for visse landegrupper, og
- indførelse af en ekstra reintegrationsbistand for udlændinge, der er berettiget til reintegrationsbistand, og som har fået opholdstilladelse i Danmark før den 1. juli 2002.

Udvidelse af personkredsen

Kravet om tidsubegrænset opholdstilladelse for familiesammenførte udlændinge til andre end flygtninge er afskaffet og erstattet af et krav om fem års opholdstilladelse her i landet.

Endvidere er kravet om tidsubegrænset opholdstilladelse som betingelse for udbetaling af reintegrationsbistand afskaffet, og aldersgrænsen for den personkreds, der kan modtage reintegrationsbistand, er nedsat fra 60 år til 55 år.

Herudover er personkredsen, der kan modtage hjælp til repatriering, uden at referencepersonen også repatrierer, blevet udvidet til også at omfatte udlændinge, der har opholdstilladelse på grundlag af en familiemæssig tilknytning til en herboende søn eller datter. Det gælder dog kun for gruppen af udlændinge, der er fyldt 55 år, der opfylder betingelserne for at modtage førtidspension, eller er fyldt 50 år og på grund af deres helbredstilstand eller lignende forhold må antages ikke at kunne skaffe sig et forsørgelsesgrundlag selv i hjemlandet.

Forhøjelse af hjælpen til etablering i hjemlandet

Hjælp til etablering i hjemlandet eller det tidligere opholdsland, jf. repatrieringslovens § 7, stk. 2, nr. 4, er forhøjet fra 29.301 kr. til 117.581 kr. for udlændinge, der er fyldt 18 år, og fra 9.376 kr. til 35.860 kr. for udlændinge, der er under 18 år.

Ifølge repatrieringslovens § 7, stk. 3, udbetales hjælp til etablering i hjemlandet eller det tidligere opholdsland som hidtil i to dele. Ved tilbagevenden udbetales der indtil 17.581 kr. af de 117.581 kr. pr. person, der er fyldt 18 år, og indtil 5.860 kr. af de 35.860 kr. pr. person, der ikke er fyldt 18 år. For udlændinge, der har fortrydelsesret efter udlændingelovens § 17 a, stk. 1 eller 2, (dvs. flygtninge m.v. og familiesammenførte til flygtninge m.v.) udbetales den resterende del af hjælp til etablering efter fortrydelsesfristens udløb. For andre udlændinge udbetales den resterende del af hjælp til etablering 12 måneder efter udrejsen af Danmark.

Forhøjelse af reintegrationsbistanden for visse landegrupper

I forbindelse med ændringen af repatrieringsloven gennemførtes en forhøjelse af størrelsen af reintegrationsbistanden for visse landegrupper. Ændringerne indebærer, at landegrupperne er reduceret fra fire til to, samt reintegrationsbistanden for de tidligere landegrupper 1 og 2 (f.eks. Afghanistan, Irak, Somalia og Tyrkiet), er forhøjet fra henholdsvis 1.400 kr. og 1.500 kr. til 2.500 kr. Beløbene udgør således 2.500 kr. for gruppe 1 (tidligere gruppe 1, 2 og 3) og 4.500 kr. for gruppe 2 (tidligere gruppe 4).

Supplerende reintegrationsbistand

Med den ny bestemmelse i repatrieringslovens § 10, stk. 3, er der indført en supplerende reintegrationsbistand på 1.000 kr. pr. måned i fem år til en udlænding, der er berettiget til at modtage reintegrationsbistand, og som er meddelt opholdstilladelse her i landet før den 1. juli 2002.

Udlændingen kan i stedet anmode om at modtage en løbende, månedlig livslang ydelse på 800 kr. i stedet for en løbende, månedlig ydelse i fem år. Anmodningen skal fremsættes inden kommunalbestyrelsen træffer afgørelse og er uigenkaldelig.

Styrket kommunal indsats

Efter de ændrede regler afholder staten fra og med regnskabsåret 2010 alle kommunens udgifter til repatriering og reintegrationsbistand.

Puljen Styrket informationsindsats i forhold til repatrieringsordningen

I forbindelse med aftalen om en styrket repatrieringsindsats blev der etableret en pulje på 20 mio. kr., hvorfra kommuner m.fl. kan søge om støtte til konkrete projekter, der understøtter repatriering, f.eks. en mere offensiv indsats lokalt med information om repatrieringsmuligheder, tilbud om forberedelse til repatriering, herunder f.eks. besøg i hjemlandet, eller modtagelsesaktiviteter i hjemlandet med henblik på at sikre en holdbar repatriering. Bevillingen kan endvidere anvendes til generelle informationsindsatser, der iværksættes af ministeriet.

Puljen supplerer ministeriets pulje Styrkelse af repatrieringsindsatsen, der har en årlig bevilling på 4,4 mio. kr., hvoraf udgifterne til ministeriets kontrakt med Dansk Flygtningehjælp om varetagelse af rådgivningsopgaven bl.a. afholdes.

Da de to puljer har samme anvendelsesformål – nemlig at styrke repatrieringsindsatsen – er der for overskuelighedens skyld alene annonceret én pulje, som projektansøgere kan søge, på ministeriets hjemmeside; støtte til de projekter, der imødekommes, vil herefter blive bevilget forholdsmæssigt fra de to puljer.

3. Statistik for 2010

I perioden 2003-2009 repatrierede i alt 1.053 udlændinge, hvilket svarer til et gennemsnit på 177 om året. Heraf udgør mere end en tredjedel – 552 – irakiske flygtninge og deres familier, herunder de irakiske tolke, der havde assisteret de danske styrker i Irak og efterfølgende blev meddelt asyl i Danmark.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Flygtninge	183	267	168	104	74	182	105
Indvandrere	0	0	19	44	37	24	33
I alt	183	267	187	148	111	206	138

I perioden fra den 1. januar 2010 til den 31. august 2010 er der repatrieret 248 udlændinge, hvoraf 169 havde flygtningestatus. De repatrierede stammer hovedsagligt fra Bosnien-Hercegovina (64), Irak (49), Rusland (inkl. Tjetjenien) (17), Serbien (17) og Tyrkiet (28).

Af de 248 repatrierede udlændinge er 187 voksne og 61 børn under 18 år. 127 af de repatrierede er over 55 år, og i alt 131 personer modtager reintegrationsbistand og/eller pension i medfør af bilaterale aftaler. 19 havde på tidspunktet for repatrieringen tilknytning til det danske arbejdsmarked.

4. Initiativer

Skriftlig information til kommunerne

Ministeriet orienterede ultimo 2009 kommunerne om de forventede lovændringer, herunder om betydningen af, at lovforslaget blev tillagt tilbagevirkende kraft. Umiddelbart efter, at loven var vedtaget udsendte ministeriet en quickguide over ændringerne i repatrieringsloven til

kommunerne, og i juni 2010 udsendte ministeriet en revideret og udvidet vejledning til repatrieringsloven til kommunerne som erstatning for den gamle vejledning fra 2001. Orienteringsbrev, quickguide og vejledning er tilgængelige på ministeriets hjemmeside.

Orienteringsmøder og dialog med kommunerne

Som supplement hertil gennemførte Integrationsministeriet og Integrationservice i samarbejde med Dansk Flygtningehjælp i foråret en danmarksturne for kommunale sagsbehandlere og medarbejdere med henblik på at informere om den styrkede repatrieringsindsats. På turneens 11 møder deltog over 194 medarbejdere fra 65 af landets kommuner.¹

Erfaringerne fra møderne har vist, at nogle kommuner allerede havde et vist kendskab til repatrieringsområdet, herunder med at behandle repatrieringssager, mens andre kommuner ikke havde haft forespørgsler på repatriering i flere år. Informationsbehovet var således meget varierende. På den baggrund vil Integrationsministeriets konsulentenhed Integrationservice og Dansk Flygtningehjælp senere på året udbyde workshops, hvor specifikke emner inden for repatrieringsområdet sættes på dagsordenen. Der sættes desuden fokus på udvalgte målgrupper i kommunerne, f.eks. udsatte og socialt belastede familier, hvor repatrieringsmuligheden kan tænkes ind som et alternativ til en tilværelse i Danmark.

Flere kommunale sagsbehandlere har i forbindelse med danmarksturnéen givet udtryk for, at det i den enkelte kommune kan være en stor opgave selvstændigt at iværksætte og gennemføre repatrieringsprojekter, men at kommunerne meget gerne vil indgå i et samarbejde med andre kommuner og organisationer om konkrete projekter. For at afhjælpe denne barriere gør Integrationservice en aktiv indsats for at understøtte netværksmøder på tværs af kommunerne med henblik på at medvirke til informationsudveksling og erfaringsopsamling hos relevante aktører samt etablering af partnerskaber mellem kommuner og/eller organisationer.

Ud over møderne på den fælles danmarksturné har Dansk Flygtningehjælp afholdt informationsmøde om repatrieringsreglerne for sagsbehandlere i Ålborg Kommune, holdt oplæg om repatrieringsområdet og ændringerne af repatrieringsloven på en konference i Kolding med mere end 400 medarbejdere inden for integrations- og sprogscoleområdet samt ledet en workshop om repatrieringsmulighederne i forbindelse med en konference i Odense om arbejdet med etniske ældre. Endvidere har Integrationservice og Dansk Flygtningehjælp i samarbejde i starten af året holdt en række erfaringsmøder, hvor der var sat fokus på repatrieringsområdet.

Integrationservice står endvidere for at arrangere erfa- og netværksmøder i kommunerne, hvor Integrationservice bl.a. orienterer om mulighederne i repatrieringslovgivningen, ligesom Integrationservice tilbyder yderligere information og bistand i forhold til den kommunale indsats på området.

Information til målgruppen

¹ Det bemærkes, at de små kommuner, såsom Fanø, Langeland og Ærø kommuner, samarbejder med en større nabokommune på repatrieringsområdet, hvorfor de ikke kan forventes at deltage i møderne.

Dansk Flygtningehjælp har i forbindelse med den generelle informationsindsats over for flygtninge og indvandrere gennemført kollektive rådgivninger over for bl.a. arabiske, bosniske, tyrkiske og vietnamesiske flygtninge og indvandrere ved møder i bl.a. Esbjerg, Nyborg, Odense, Sønderborg, Viborg og Ålborg. Kollektive rådgivninger indebærer en generel vejledning for en større gruppe af deltagere; efter møderne er der mulighed for at modtage individuel rådgivning fra en af Dansk Flygtningehjælps repatrieringskonsulenter, ligesom det er muligt at aftale tid til en individuel rådgivning.

Dansk Flygtningehjælp har herudover distribueret mere end 4.500 pjecer om repatrieringsordningen til målgruppen, bl.a. via flygtninge- og indvandrerforeninger.

Endvidere er der blevet bragt indslag om repatrieringsordningen i diverse indvandermedier, herunder et interview med en konsulent fra Dansk Flygtningehjælp om ændringerne i repatrieringsloven til den somaliske lokalradio i Kolding, der også bragte interviewet i somalisk lokalradio i København og Århus. Temaet har desuden været behandlet i P1 Orientering den 24. juni 2010.

Information i forhold til andre lande

Dansk Flygtningehjælp har i den forbindelse i juni måned bistået International Organization of Migration (IOM) i Norge med udvikling af et oplæg til de norske myndigheder om etablering af rådgivning og støtte i forbindelse med repatriering fra Norge, ligesom Dansk Flygtningehjælp har været i kontakt med den bosniske ambassadør i Norge, som er blevet inspireret af det danske arbejde med repatriering.

Dansk Flygtningehjælp har desuden afholdt møde med den vietnamesiske ambassadør i Danmark, bl.a. med henblik på en smidiggørelse af de vietnamesiske myndigheders procedurer i forbindelse med repatrieringssager.

Konkrete projekter og indsatsområder

Integrationsministeriet har foreløbig pr. 27. september 2010 ydet støtte fra puljen Styrkelse af repatrieringsindsatsen til fire projekter med i alt 4.062.998 kr.

Projekterne består af tre informationskampagner og et repatrieringsprojekt, hvoraf Sønderborg Kommune står bag det ene informationsprojekt og Dansk Flygtningehjælp bag de tre andre projekter.

Sønderborg Kommunes projekt "På Vej – Hjem" vedrører en informationskampagne i Sønderborg Kommune i forhold til udlændinge, herunder særligt ældre udlændinge samt udlændinge med humanitær opholdstilladelse, samt fagfolk og organisationer, der er i kontakt med udlændinge med henblik på at øge målgruppens kendskab til repatrieringsloven. Projektet har endvidere til formål at formulere en administrativ forretningsgang i kommunen på tværs af forvaltningerne og eksterne organisationer med henblik på en hurtig og effektiv sagsbehandling af repatrieringssager.

Dansk Flygtningehjælps projekt "Otium i hjemlandet – oplysningsprojekt for de tidligere "gæstearbejdere" fra Tyrkiet og det tidligere Jugoslavien" er et informationsprojekt om mulighe-

derne for repatriering, der er rettet mod de tidligere gæstearbejdere fra Tyrkiet og Eksjugoslavien. Fællestegnet for denne målgruppe er, at de har været mange år – ofte op mod 40 år – i Danmark, og at de taler et meget ringe dansk, hvorfor de ofte er ganske isolerede. Projektet er landsdækkende med samarbejde med de fem regioner.

Projektet "Tilbage til Vietnam", der også er et informationsprojekt, er rettet mod ældre herboende vietnamesere og varetages af Dansk Flygtningehjælp. Projektet er særligt rettet mod Region Syddanmark og Region Midtjylland, der har en høj koncentration af ældre vietnamesere i alderen 50-89 år.

Projektet "Tilbage til Bosnien-Hercegovina eller blive i Danmark. Afklaring, forberedelse og reintegrationsforløb for udsatte flygtninge" angår et repatrieringsprojekt for traumatiserede flygtninge fra Bosnien Hercegovina og varetages ligeledes af Dansk Flygtningehjælp. Projektet er en fortsættelse af pilotprojekt "Integration i Danmark eller tilbage til hjemlandet – et afklaringsforløb for svært traumatiserede flygtninge fra Bosnien og Hercegovina", der blev afsluttet i 2009. Projektet har til hensigt at hjælpe bosniske flygtninge, herunder særligt svært traumatiserede, med at undersøge mulighederne for en vellykket repatriering. Projektet er baseret på et konkret samarbejde med 12 udvalgte kommuner.

Med særlig henblik på at styrke ansøgerfeltet til puljen Styrkelse af repatrieringsindsatsen har Integrationservice i forhold til den netop afsluttede danmarksturné særskilt inviteret projektmedarbejdere i kommuner, sprogcentre og andre relevante samarbejdspartnere til møderne. Endvidere er deltagerne på kurset blevet opfordret til at tage kontakt til deres leder, hvis de har idéer til projekter, der kan fremme repatrieringsindsatsen i kommunen. Endelig er deltagerne på danmarksturnéen og på Integrationservices andre kommunale møder blevet informeret om opfølgende workshops for kommuner, der ønsker at iværksætte en særlig opfølgende indsats på området.

5. Udbud af rådgivningsopgaven efter repatrieringsloven

Integrationsministeriet har ansvaret for den individuelle rådgivning af herboende udlændinge, der ønsker at repatriere, samt ansvaret for den generelle rådgivnings- og informationsindsats vedrørende repatriering, jf. repatrieringslovens § 4, stk. 1. Ministeriet kan efter loven overlade udførelsen af disse opgaver til Dansk Flygtningehjælp eller til en eller flere myndigheder, organisationer eller foreninger m.v.

Ministeriets kontrakt om varetagelse af rådgivningsopgaven med Dansk Flygtningehjælp udløber den 31. december 2010. Rådgivningsopgaven har derfor været i udbud.

På baggrund af en vurdering af de to indkomne tilbud har ministeriet den 17. august 2010 accepteret Dansk Flygtningehjælps tilbud. Kontrakten er gældende i perioden fra den 1. januar 2011 til den 31. december 2013.

6. Sammenfatning

I perioden fra den 1. januar til den 31. august er der repatrieret 248 udlændinge.

Kommunalt og på landsbasis er der en række initiativer og projekter i gang med henblik på at sikre, at information om repatrieringsordningen når ud til flere udlændinge, herunder særligt til isolerede og dårligt integrerede udlændinge.

Endvidere bemærkes, at en stor del af de udlændinge, der henvender sig til Dansk Flygtningehjælp for at modtage information om repatriering, udtrykker tvivl om, hvorvidt de 100.000 kr. i etableringshjælp pr. voksen udlænding, der udbetales et år efter udrejsen/ efter fortrydelsesfristens udløb, rent faktisk også bliver udbetalt. Det er på den baggrund Dansk Flygtningehjælps og ministeriets vurdering, at det vil have en positiv virkning på interessen for repatriering, når herboende udlændinge hører om venner og bekendte, der er repatrieret, og som har fået udbetalt den resterende del af støtten, og i øvrigt hører om deres erfaringer om at være vendt tilbage til hjemlandet eller det tidligere opholdsland.

Det er endelig vigtigt at bemærke, at de seneste mange års erfaringer viser, at det har en væsentlig indflydelse på antallet af repatrierede, hvis der sker en mærkbar politisk og samfundsmæssig udvikling i et land; således er mange bosnisk-hercegovinske statsborgere vendt tilbage efter freden i 1995, ligesom mange irakiske statsborgere er vendt tilbage til Irak især i årene umiddelbart efter Saddam Husseins fald. Irakere udgør stadig en forholdsvis stor procentdel af de repatrierede udlændinge.